

Erken Yaşta Evlenmenin Kadınların Genel Ruh Sağlığı ve Cinsel Sağlığına Etkilerinin İncelenmesi

Hatice Kaya¹, Berfin Zeynep Subaşı², Doğan Şahin¹

¹İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Ana Bilim Dalı, İstanbul

²İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul

GİRİŞ VE AMAÇ: Erken yaşta evlenme, kadınların hayatında biyolojik, psikolojik ve sosyal alanlarda pek çok soruna yol açabilen, dünya çapında yaygın bir durumdur. Erken yaşta evlilik; aile ve arkadaşlardan erken yaşta ayrılma, gereken zihinsel ve fiziksel gelişimi tamamlamadan cinsellikle tanışma, doğum, çocuk sahibi olma, partner ve onun ailesi tarafından fiziksel ve duygusal şiddete uğrama gibi çoklu ve kronik travmalara yol açabilecek etkenlere maruz kalma olasılığının artması anlamına gelebilmektedir. Erken yaşta evliliklere dair araştırmalar daha çok toplumsal ve jinekolojik alanlarda yoğunlaşmaktadır ve bu durumun psikiyatrik sonuçlarına dair çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu eksiklikten yola çıkarak çalışmamızda 17 yaş ve altında evlenen kadınların sosyodemografik verilerini, evlendikten sonra karşılaştığı olası ruhsal, cinsel ve sosyal sorunları ve erken yaşta evlenmeye neden olabileceği düşünülen psikososyal faktörleri, 20 yaşından sonra evlenen, cinsiyet, yaş, eğitim ve sosyoekonomik özelliklerine göre eşleştirilmiş kontrol grubuyla karşılaştırarak incelemeyi hedefledik.

YÖNTEM: Çalışmamıza 41 adet 17 yaş ve öncesinde evlenen şu anda 18-35 yaş arasında olan kadın ve kontrol grubu olarak da bu kadınlarla yaş, eğitim durumu ve sosyoekonomik açıdan eşleştirilmiş 20 yaş ve sonrasında evlenen 31 kadın dahil edilmiştir. Aydınlatılmış onamlarının alınmasını takiben ayrıntılı sosyodemografik formla kişisel bilgiler, evlilik biçimi, aile içi fiziksel şiddet maruziyeti, alkol, madde ve tütün kullanımı, geçmiş psikiyatrik öykü sorgulanmış, yarı yapılandırılmış psikiyatrik görüşme ile duygudurum ve anksiyete bozuklukları, disosiyatif bozukluk ve post-travmatik stres bozukluğu taranmıştır. Katılımcılara ayrıca Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, 28 maddelik form (CTQ-28), Psikiyatrik Belirti Kontrol Listesi (SCL-90), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (ilk 10 madde) ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği uygulanmıştır.

BULGULAR: Erken yaşta evlenen kadınların %53.7'sinin en az bir psikiyatrik tanı aldığı saptanmış olup en sık konulan tanı %34.1 ile major depresyondur. Psikiyatrik tanı sıklığı açısından iki grup arasında anlamlı fark bulunmuştur. ($p=0,007$) Yine erken evlenen grupta suisid girişimi ($p=0,043$) ve sigara kullanımının ($p=0,007$) kontrol grubundan daha fazla olduğu saptanmıştır. Erken evlenen kadınların aile içi fiziksel şiddete daha fazla maruz kaldığı ($p=0,028$), ayrıca çocukluk çağında duygusal istismar ($p=0,002$), duygusal ihmal ($p=0,000$) ve fiziksel istismara ($p=0,012$) maruziyetin ve CTQ-28 toplam skorlarının ($p=0,001$) erken yaşta evlenen grupta daha fazla olduğu saptanmıştır. Yapılan regresyon analizlerinde kaygı ($p=0,007$), obsesif kompulsif belirti ($p=0,018$) ve öfke ($p=0,016$) ile erken evlenme arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ek olarak erken yaşta evlenmenin kadınların cinsel sağlığını da olumsuz yönde etkilediği, iletişim ($p=0,038$), kaçınma ($p=0,029$) ve dokunma ($p=0,048$) alt ölçeklerinde yüksek skorlar ile erken evlenme arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve KAYNAKLAR: Çalışmamızda ülkemizde yaygın olmasına rağmen görece az işlenen bir konuyu, erken yaşta evliliklerin kadınların genel ruh sağlığı ve cinsel sağlığına etkileri ve erken yaşta evlenmeye sebep olabilecek psikososyal faktörleri anlamaya çalıştık. Erken yaşta evlenen kadınların %53.7'sinin en az bir psikiyatrik tanı aldığı saptanmış olup en sık konulan tanı %34.1 ile major depresyondur. Erken evlenen grubun daha fazla psikiyatrik tanı aldığı, iki grup

arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğunu saptadık. Benzer şekilde erken evlenen grupta suisid girişimi ve sigara kullanımının kontrol grubundan daha fazla olduğunu gördük. Buna rağmen psikiyatri başvurusu, hastane yatışı ve benlik saygısı konusunda iki grup arasında anlamlı bir fark yoktu. Erken evlenen kadınların aile içi fiziksel şiddete daha fazla maruz kaldığı, ayrıca çocukluk çağında duygusal istismar, duygusal ihmal ve fiziksel istismara ($p=0,012$) maruziyetin ve CTQ-28 toplam skorlarının erken yaşta evlenen grupta daha fazla olduğu saptanmıştır. Yapılan regresyon analizlerinde kaygı, obsesif kompulsif belirti ve öfke ile erken evlenme arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ek olarak erken yaşta evlenmenin kadınların cinsel sağlığını da olumsuz yönde etkilediği, iletişim, kaçınma ve dokunma alt ölçeklerinde yüksek skorlar ile erken evlenme arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Buna rağmen cinsel ilişki sıklığı açısından herhangi bir fark saptanmamıştır.

Erken yaşta evlenen grupta gebelik ve çocuk sayısı daha fazla olmasına rağmen iki grup arasında gebelik ve post partum dönemde yaşanan fiziksel ve ruhsal sorunlar açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Sonuç itibariyle erken yaşta evlenmenin kadınların ruh sağlığına ve cinsel işlevselliğine birtakım olumsuz etkileri olduğunu saptadık. Ayrıca erken yaşta evlenen kadınların evlendikten sonra aile içi fiziksel şiddete daha çok maruz kaldığını ve çocukluk çağı travmasının bu grupta daha yüksek olduğunu gördük. Erken evlenmiş olan kadınlarda psikiyatrik şikâyetler yaygın olmasına rağmen tedavi için psikiyatriye başvurma oranları oldukça düşüktü.

Çalışmamızın sınırlılıklarına rağmen bundan sonraki çalışmalar için önemli bir hareket noktası oluşturabileceğini düşünüyoruz. Kız çocuklarının eğitimlerine devam edilmesi ve sosyoekonomik koşullarının iyileştirilmesi, ebeveynlere yönelik bilgilendirici eğitimler düzenlenmesi erken evlilik oranlarını, erken yaşta evlenen kadınlara yönelik psikososyal ve adli destek sağlanması da muhtemel psikolojik sorunları azaltıcı etki gösterebilir.

Anahtar Kelimeler: Erken Yaşta Evlenme, Kadın Ruh Sağlığı, Kadınlarda Cinsel Sağlık, Gelişimsel Travma, Çocukluk Çağı Travması, Partner Şiddeti

Etik Kurul Onayı

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Sayı : 16

Tarih : 12.01.2017

Konu : Prof. Dr. Doğan ŞAHİN hk.

Sayın Prof. Dr. Doğan ŞAHİN
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları

İlgi: Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalının 19/12/2016 gün ve 457192 sayılı yazısı

Sorumlu araştırmacılığını üstlendiğiniz ve Dr. Hatice KAYA' nın yürüteceği 2016/1504 dosya numaralı "Erken yaşta evlenmenin kadınların genel ruh sağlığı ve cinsel sağlığı üzerine etkilerinin incelenmesi" başlıklı çalışma kurumumuzun 06/01/2017 gün ve 01 sayılı toplantısında görüşülerek etik yönden uygun bulunmuş olup, tutanaklar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. A.Yağuz ÜRESİN

İstanbul Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar

Etik Kurul Başkanı

Eki: İstanbul Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Karar Formu